

legiata de Plebà, Canonges i Preveres. En el P. Val. resta viu en algunes localitats del Centre-Sud, en particular a Oliva (on hi ha la *Casa 'l Plebà*, vora la vila); m'expliquen allí uns que és «un retor que és menys que un arxipreste»: a Oliva n'hi havia, ara ja només hi ha arxipreste, i altres em diuen que és conegut allí, a Ontinyent i a Navarra. De PLEBANUS ha sortit l'it. *pievano* o *piovano*, i de PLEBS en el sentit de 'parròquia' el bretó *Plou-* (*Plougestel*, *Plouarnenem* etc.); cf. Aebischer, *RLiR* xxviii, 143-165, i *DECH* iv, 579b36-49. *Plebania* (1754, *DAG.*).

CPY.: *Plebiscit* [Lab.], pres del ll. *plebiscitum* id., format amb *scire* 'saber'; *plebiscitari*.

Plec, V. *plegar* *Pleca* (DFA.), veg. *DECH*, s. v. *Plectògnats*, V. *complex* *Plectre*, V. *plaga* *Pledeig*, *pledejador*, *pledejaire*, *pledejar*, *pleder*, *pledès*, *plede-sia*, V. *plet*

PLEGAR, del ll. PĻĪCĀRE 'plegar', 'doblegar'. □ 20 1.ª doc.: S. XIII.

De llavors no tenim a mà altre testimoni que en el sentit de 'recollir, recaptar, aplegar': «Jo Bo(r)raz *plegava* aquest delme de totes les exides de Rocafort» a. 1260-75. Però és clar que ja hi havia de ser usual en les accs. més etimològiques. Que, altrament, abunden des de princ. S. XIV: «los almogàvers --- anaren-se'n al senyor rei e contaren tot lo fet --- e lo Sr. Rei féu anar la crida per tota la sua host, que tothom *plegàs* les tendes e que tothom se'n tornàs a llurs locs», Muntaner (fets de 1285, § 122, Casac. iv, 18.11); «--- com vós hajau perdudes dues batalles --- no podeu portar bandera---. --- Lo Soldà --- prestament féu *pleguar* les banderes de ell e de tots los súbdits, e restaren ab los standarts», JoMartorell (Ag. II, 214.5). «*Plegar* les velles: legere --- subducere vela», «DE LA RUSCADA O BUGADA --- la roba --- no se posa en bugada --- *plegar* la ruscada: cessare a lixivii percolatione ---», «axugar la roba molt bé --- *plegar*: complico; posar-la en la caixa ---», «*plegar* les mans esteses: jungere manus extensas; cruzar los dits: --- pectinatim», OPou (*TbPu.*, 74, 229, 230, 249). «Lo pobrellet / pres-lo l'espasme / --- / ella-l matà / e l'aplatà / dejús la terra; / ella s'aferra / ab tots los sants: / *plega* les mans, / torna-s a Déu, / com ella-s veu / del fill partida / ---», JRoig (*Spill*, 5388).

Altres accs. més secundàries i poc comunes. 'Fer massatge, comprimir': «Sia *plegada* a la dona la mare, començant als dits dels peus per munt, fregant ab oly de murta --- e après les cames, e les cuxes e anques, segons se costuma de *plegar*, e après sien començats als dits ---», receptes val. de Micer Joan, a. 1466 (*BABL* vii, 321).

Encara que el sentit de 'collir, recollir, arplegar' sigui més propi en *aplegar*, també apareix en el simple, sobretot fora del dialecte central, i això ja d'antic entre els valencians: «*plegar* pedres: lapides congerere», JoEsteve (*LiEleg.*, 0-9-2); no en canvi en Muntaner, on la bona lliçó porta «Pensà-s que-l segon propòsit complís, ço és a saber de *aplegar* moneda: e per

totes ses terres ell emprà sos vassalls que li ajudassen de moneda» (fets de 1281, Casac. i, 93.3).

És normal en l'ús valencià, que oposa *plegar* al *collir de terra* del català central (com observa Renat, «El Camí», 14-iv-1934); «sardina que el gat *plega*, mai la torna sancera», dita proverbial val. (*Llibre de Falla d. C. Barques*, 1952, p. 13). També mall.: «ajudar a *plegà* es fems» (*AlcM* III, 2), i amb l'acc. 'arplegar, rebre' el sento a Sineu (1964). En el cat. or. Sud: «--- los anells li queyan, / els criats van al darrera *plegant*-los de dos en dos / ---», MilàF (*Romillo.*, ed. 1853, i 1882, 218B10). I en tot el cat. occidental: per la diada de St. Nicolau, festa dels estudiants a la col·legiata d'Ager «tant los estudiants de llatí com los de primeres lletres --- passen a *plegar* o captar ---», Porcicles (*Folk. V. d'Ager*, p. 26); l'ermità d'Arboló passa *plegant* 'captant' per Arestui (1964); «quan lo ferro *plége* aquell *vernís* vermell, diuen que s'ha *rovellat*» Tavascan de Cardós (1934); parlant de bolets: «si pillou, *pllegarem* moltes monxardines» Benasc (Ferraz, 78): «este gos *plége* 'l flat» 'aquest gos té un bon nas' Calaceit, li contestaren a Casac. 1923 (en el mateix sentit que a Maella li digueren «té molta *pló*»).

Així s'estén per l'Alt Aragó: «he *plegato* es matruels de las matrueleras» Bielsa (1965), on és ja ben antic: «meas casas e meas vines de Osca, illo fructu qui exirát de isto anno in antea, sit *plicato* tantum donec possit inde exire una bona campana per ad Jhesu Nazareno» a. 1134 (*Cart. de Fanlo*, p. 118).

Sens dubte hi ha accs. en què l'ús comarcal ha vacilat entre *plegar* i *aplegar*, o en què s'ha apartat de l'ús comú. Però és una pensada absurda d'AMAlcover (no rectificada, deplorablement, en *AlcMa*) la de suprimir l'article *plegar*, reunint i confonent el mot amb *aplegar* en un sol article «perquè en realitat els significats de PĻICARE són entremesclats amb els de APPLICARE, de tal manera que és difícil d'establir una separació»; difícil no ho és més que per al qui aciuqui voluntàriament els ulls davant els fets de la llengua literària i comuna, en la deplorable idolatria del vulgarisme de Mallorca i de pertot que preconitzava el desorientat «apòstol».

Hi va arribar solament a costa de preferir lliçons dolentes (com en el citat passatge de Muntaner, on canvia *plegar* en *plegar*) o falsejant els fets (coneguts de tothom), com quan pretén (II, b) que a Bna. es diu «a les sis *apleguem* del treball», idiotisme mallorquí, quan els barcelonins no han dit mai altra cosa que *pleguem del treball* o *de la feina*. La distinció rigorosa entre *plegar* i *aplegar* està marcada bé i unànimement en tots els altres diccs.: DFA., Lab., CROs, DAG., Vogel etc.; la decisió alcoveriana és tan absurda com ho fóra posar sota *atropar* el verb *trobar*, o donar per bones les pronuncies vulgars 'magar, 'gafar, 'cabar (en 'cabat farem ---): car a això i la ultracorrecció corresponent es redueixen la major part dels casos de vacil·lació local entre *plegar* i *aplegar*, i fins i tot allà on la llengua correcta ha admès els dos usos concurrentment, no deixava d'haver-hi algun matís de distinció aspectual (com, p. ex., entre *dormir* i *adormir*, *trobar*